

BİTMEYEN KAVGA

Mustafa Kemal, çağdaş ve laik Türkiye Cumhuriyeti'nin "kuruluş" aşamasında: "Yaptığımız ve yapmakta olduğumuz devrimin amacı, Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağdaş ve bütün anlam ve biçimiyle uygar bir toplum haline ulaştırmaktır. Devrimimizin temel ilkesi budur. Bu gerçeği kabul etmek istemeyen düşünceleri yok etmek zorunludur. Şimdiye kadar ulusun beynini paslandıran, uyuşturan bu düşüncelerde bulunan insanlar olmuştur. Herhalde düşüncelerde yer alan boş inançlar tamamen atılacaktır. Onlar çıkarılmadıkça beyne gerçeğin ışıklarını yerleştirmek olanaksızdır."

"Beyler ve ey Ulus, biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler, mensuplar(tarikata bağlılar) ülkesi olamaz. En doğru, en gerçek tarikat, uygarlık tarikatıdır."

"Biz uygarlıktan, bilim ve fenden güç alıyoruz ve ona göre yürüyoruz. Başka bir şey tanımıyoruz" diyordu.

Cumhuriyetin ilk yıllarında hızla yapılan devrimlerle laik, çağdaş devlet ve toplum düzeninin getirilmesine çalışılmıştır. Ama buna karşı olanlar, "gericilik" hareketlerine kalkışmaktan geri durmamışlardır. Bu gerici isyanların amacı laik devleti yıkmak, yerine Kuran esaslarına göre bir din devleti getirmek hevesi olmuştur. Genç Cumhuriyet bunları gericiliğe ödün vermeden ve devrimin kararlı gücüyle bastırmıştır.

Ama kullanılmasına alışık olduğumuz sözcükle "irtica", dini kullanarak çıkar sağlamak isteyenlerin başını çektiği, bu toplumu aydınlıktan karanlığa götürme ihaneti, yine de bitmemiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında karşılaşılan bir gericilik hareketi, 1925 yılındaki Şeyh Sait İsyanı'dır. Nakşibendi Tarikatından bir Kürt ağası olan Şeyh Sait'in öncülüğünde, "Din elden gidiyor" söylemiyle başlatılan bu ayaklanma önemli bir karşı devrim hareketidir. İki ay süren isyan ordu birlikleri tarafından acımasız bir şekilde bastırılmıştır.

Aynı yıl Şapka(kıyafet) Devrimi'ne karşı Karadeniz ve Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki bazı illerde baş gösteren silahlı direnme hareketleri de bastırılmış, isyancılar acımasızca cezalandırılmıştır.

Serbest Cumhuriyet Fırkası kurulduktan sonra, 1930 yılında Menemen'de, Nakşibendi Derviş Mehmet'in öncülüğünde bir ayaklanma daha baş göstermiştir. Yedek subay Kubilay'ın şehit edildiği bu devrim karşıtı isyan da ordu tarafından bastırılmıştır.

Bu sıcak süreçte başka gericilik hareketleri de yaşanarak gelinen 1946 yılında çok partili yaşama geçilmiştir. O günden bu güne, ülkeyi yöneten siyasi partilerin oy uğruna Cumhuriyetin temel ilkelerinden ödünler vermesi devrim karşıtlığını güçlendirmiştir. Kemalizm yolundan sapılmış, tam bağımsızlık ilkesi zedelenmiş, Toprak Devrimi yapılamamış, feodal yapı kırılmamıştır. Toplumda tarikat ve cemaatler etkinleşmiştir. Çağdaş toplum yaratma ülküsünden geri adım atılmıştır.

“Sandık Demokrasisi” denilen bu süreçte, siyasal partilerin halkın dinsel inançlarını sürekli kullanması, toplumda İslam kurallarına dayalı bir devlet düzeni hayalini beslemiş, Siyasal İslam’ı güçlendirmiştir. Henüz yazılmamış yakın tarihimizin gerici eylemleri Çorum’da, Kahramanmaraş’ta, Sivas’ta yaşanmaya devam etmiştir.

Sivas’taki şeriatçı ayaklanmasının üzerinden yirmi dokuz yıl geçti. Cumhuriyet tarihimizin en önemli gerici ayaklanmasıydı. 2 Temmuz 1993 de, Pir Sultan Abdal Şenliği için kente gelmiş otuz üç yazar, ozan, aydınımız yakılarak öldürülmüştü. Bu ayaklanmayı ve kırımını düzenleyenler Hizbullah Örgütü üyeleri idi. “Cumhuriyet burada kuruldu, burada yıkılacak” diyerek ayaklanmışlardı. Atatürk’e, Kemalizm’e, laik Cumhuriyete karşıydılar. Bir din devleti düşüyorlardı.

Ayaklanma sırasında aydınların sığındığı Madımak Oteli kuşatıldı ve ateşe verildi. Ağır yaralı otelden dışarı çıkıp kurtulabilenler oldu. Ama otele sığınmış otuz üç aydınımız yanmaktan kurtulamadı. Yakılanlar arasında Asım Bezirci, Nesimi Çimen, Muhlis Akarsu, Metin Altıok, Hasret Gültekin de vardı. Dönem Sivas valisinin özel olarak etkinliğe davet ettiği Aziz Nesin ise önce yanmaktan, sonrasında linç edilmekten güçlüğüle kurtuldu. Ayaklanma gün boyunca sürdü. Güvenlik güçleri ayaklanmayı bastırmakta yetersiz kaldı. Devleti yönetenlerin kararsızlığı nedeniyle de ancak akşam saatlerinde güçlükle bastırılabilirdi.

Olaydan sonra gözaltına alınan yüzden fazla kişi hakkında Devlet Güvenlik Mahkemesi’nin “din devleti kurmaya kalkışma” suçlamasıyla açtığı dava 2000 yılında sonuçlandı. Otuz üç sanık idama, on dört sanık on beş yıla kadar değişen hapis cezalarına çarptırıldılar. 2002 yılında idam cezası yürürlükten kaldırılınca idam cezaları “müebbet”e çevrildi.

Yakalanabilen suçlular cezasını bulsa da, zaman aşımıyla dava dosyası kapansa da toplumun “Sivas acısı” dinmedi.

1994 – 2000 yılları arasında Hizbullah Örgütü’ne karşı yüzlerce operasyon yapıldı ve beş binden fazla Hizbullah militanı tutuklandı. 28 Şubat 1997 Milli Güvenlik Kurulu kararıyla, Türkiye’nin birinci öncelikli tehdit unsuru olarak irtica ve bölücülük eşdeğer kabul edildi. Bu tehdit algılaması devletin temel politikasına dönüştürüldü. Ama geçen yıllar içinde “irtica” yol almasına devam etti. 2002 yılına gelindiğinde siyasal İslam çizgisindeki bir parti siyasal iktidar oldu. Anayasa Mahkemesi’nce laiklik karşıtı eylemlerin odağı olduğuna karar verilen ama kapatılmayan bu partinin siyasal iktidarı kesintisiz on üç yıl sürdü ve 7 Haziran 2015 genel seçiminde sona erdi. Bu dönemde Türkiye’nin birinci öncelikli tehdit unsurları bile değişti. Milli Güvenlik Siyaset Belgesinde “İrtica” yer almadı.

Bitmeyen ve günümüzde de devam eden kavga, yine Atatürk Cumhuriyeti’nin bölünmesi ve bir “İlimli İslam Cumhuriyeti”ne dönüştürülmesi kavgasıdır.

GÜNGÖR BERK